

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. III. Explicatur prædicta Clausula quarta, quoad priores ejus partes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT II.

Dispositio tractandorum.

per Indulgentias, quæ conceduntur in Bulla. Pœnitentialis satisfactio, & rigor Ecclesiasticæ disciplinæ facile potest occasione Indulgentiarum enervari. Secundò, electio confessarij, posse interesse sacro tempore interdicti, usus lactemiorum diebus prohibitis, & similia privilegia Bullæ sunt contra ius commune atque adeo odiosa, ergo stricte sunt interpretanda ex dictis num. 1. Tertiò, quia partem discordare à toto, odiosum est, sed id contingit per privilegia Bullæ, ergo, &c.

4. Andreas autem Mendo d. 1. *Elucid. Bull. Cruc. à n. 46.* & rursus contra Bardi in *App. d. 1. cap. 1.* Dianam, alioque citans, sustinet, esse ample interpretanda; estque hæc item sententia satis probabilis. Et quoad indulgentias, eam docet etiam Suar. de *pœn. q. 62. sect. 5.* alique, nam primo quoad has indulgentias, illæ sunt beneficium principis, ergo cum sint sine præiudicio tertij, non est unde sint limitandæ. Neque eadem sunt contra ius ullum; ipsæ enim ita commode iudicibus afferunt, ut nullum offendant; nam Deo integra fit solutio, & quandoquidem fit ex meritis infinitis Christi Domini, eiusque auctoritate, nullum subest periculum, quo ea merita, hoc est, meritorum Christi Domini thesaurus exhauriatur. Ecclesia item nullo pacto læditur, immò potius per acquisitas indulgentias purior, & in suis membris Deo gratior redditur.

5. Secundò, quoad privilegia continentia potestatem dispensandi vel commutandi, vel absolviendi, idem dici potest, per ea scilicet, nec lædi Deum, nec Ecclesiam.

6. Tertiò, quoad omnia Bullæ privilegia probatur. Nam privilegia & beneficia concessa à Summo Pontifice in favorem fidei, & religionis, quamvis exorbitent à iure, ample esse interpretanda, merito docet Azor. *lib. 5. c. 23. q. 2.* & Suar. *q. 56. sect. 2.* quia debemus, quantum possumus fidei favere, ac iudicare, Pontificem idem amplissime facere voluisse. Semper autem hic, & in similibus, intellige in iis, circa quæ Pontifex, vel princeps potestatem habet. At privilegia Bullæ omnia (ut modo diximus) sunt concessa, ut fideles excitentur, vel ad pugnandum, vel ad orandum, vel ad porrigendam elemosynam contra infideles; ergo, cum sint in favorem fidei concessa, ample sunt interpretanda.

7. Confirmatur, quia est probabilis opinio, quam tenet Henric. *lib. 7. de indulg. c. 22. §. 11. & c. 24. §. 5.* Sanchez. *l. 8. m. d. 1. n. 13.* Salas *tr. 14. d. 17. §. 6.* alique, privilegia concessa communitatibus Religionum in perpetuum latè esse interpretanda; cum enim communitati, & non uni personæ concedantur, favorabilia sunt iudicanda, quia æquiparantur legibus, perinde ac incerta essent in corpore iuris: bono enim communi expedit, ut multa privilegia concedantur religionibus, ut iis beneficiis illustri Fideles, eas promptius amplectantur. Probabile item est idem debere sentiri, (ut sentit Salas *l. c. n. 13.* citatus) de privilegiis concessis in favorem causæ piæ. Unde Azor. *l. c.* id extendit ad concessa in favorem personarum miserabilium.

Si hæc igitur sunt probabilia, cur non erit item probabile id quod asserimus de Bullæ privilegiis, quæ sunt concessa communitati Fidelium existentium sub dominio Regis Catholici, eaque in favorem fidei, quæ est omnium causarum piarum excellentissima.

8. Rationibus in contrarium allatis num. 3. responderi potest, vel multa privilegia Bullæ non esse odiosa, cum non sint contra ius, vel esto sint contra, ideo non sunt vocanda odiosa, quia vincit favor fidei, vel illa alia capita numero præcedente indicata; unde potius sunt dicenda favorabilia.

Utraque ergo sententia probabilis est, amplectique tuto potest.

CLAUSULA IV.

Item conceditur omnibus prædictis hoc est, Christi Fidelibus consentientibus, & declinantibus in hoc Regnum (nec non iis, qui nec ibunt, nec mittent, si intra dictum annum, ex bonis sibi à Deo collatis, in hanc expeditionem pro religionis defensione liberaliter contulerint, ut dicto anno durante, possint frui sequentibus privilegiis.

CAPVT III.

Explicans prædictam quartam Clausulam Bullæ Cruciatæ quoad priores partes Clausulæ.

§. I. A Christi fidelibus.

1. **D**ubitari potest Primò, de Hæretico externo. Secundò, de merè interno. Tertiò, de Schismatico. Quartò, de Cathecumeno, nam fidelis baptizatus, sine ulla dubitatione, etiam si sit in statu peccati, mortalis, vel etiam si sit excommunicatus vitandus valde Bullam sumit. Lege Castrop. de *Bull. Cruc. disp. unic. p. 2. n. 12.* & 13. multos citantem, quicquid alij dicant in oppositum.

Hæreticus externus.

2. Hic nullo potest Bullæ privilegio gaudere, siue sit externum publicè siue occulte, patet, quia non est ex iis, ad quos dirigitur Pontificis concessio.

3. Illud concedimus, si quis cum sit baptizatus, incidat in hæresim externam; sed deinde ipsum pœniteat commissi delicti, velique redeat ad fidem, possit frui Bullæ privilegiis. Neque id mirum, quia iam fidelis, tunc acta est, posito quod hæresim abiureret, volendo ad fidem redire. Ita Trullench. apud Mendo, quem affert, sequiturque Mendo, *disp. 4. num. 14. & rursus in App. d. 1. num. 3. sine.*

Hæreticus merè internus.

4. Hic probabiliter potest frui, probabiliter non potest, privilegiis Bullæ. Potest quia ex una parte, hic est baptizatus, & ex alia solum internam hæresim Ecclesia non indicat, ergo neque privilegia, quæ aliis baptizatis

baptizatis concedit, illi negare præsumitur, ita sustinet Bardi q. 1. tr. 2. c. 4. §. 2.

5. Non potest, quia non irrationabiliter quis asseverabit, illam vocem (Fidelibus) debere in Bulla sumi proprie, & strictè pro verè. F. deli, qualis non est hæreticus internus, & ita sustinet Mendo d. 14. n. 14. & rursus in Append. num. 31.

Schismaticus.

6. Parè Schismaticus hoc est, qui solum obedientiam Summo Pontifici exterpè negat, sed à nullo fidei articulo recedit (si enim ab aliquo recederet, jam esset hæreticus, de quo iam hæc. nus locuti sumus) fortasse primo aspectu, solum verbis Bullæ ad litteram consideratis, posset uti privilegiis Bullæ, quia sic jam est fidelis. Verum ego persuadere mihi nunquam potui, mentem Pontificis esse, ut velit favere per sua privilegia illi, qui ab ipso tam manifestè recedit, & rebellis est.

7. Adde, si quis Schismaticus sit ex illis, qui negant, hunc Summum Pontificem esse, putans id non esse articulum fidei, quæ ratione valet ab eodem acceptare privilegia, quæ non nisi à vero Summo Pontifice dimanare possunt? Id certè accidere potest, quando idem Pontif. x est, qui Bullam concedit & idem, qui ab ejusmodi Schismatico repellitur. Ita contra Bardi merito discurrit Mendo in Append. disp. 1. n. 32.

Catechumenus.

8. Hic nullis Bullæ privilegiis potiri posse, certum judico cum Delago de Panit. disp. 27. num. 2. aliisque quia Ecclesia nunquam, sive suas leges, sive sua privilegia dirigit ad illos, qui nondum lanuam per quam ingredimur in ipsam Ecclesiam, quæ est baptismus, ingressi sunt.

9. Dices at cum Suario, & aliis dictum à nobis est in Opusc. de Sac. Miss. lib. 2. §. 4. probabile est, quod Sacrificium Missæ applicatum catechumeno, eidem prædest ex opere operato quoddam satisfactionem, & impetrationem; ergo etiam proderit & Bulla, sicut enim ibi applicantur merita Christi Domini, ita hic. Hoc modo, arguuntur contra nostram sententiam Henr. l. 7. de Indul. c. 18. n. 3. & c. 20. n. 8.

Respondeo. Quoniam multi non distinxerunt questionem, minus rectè huic paritati responderunt. Alia enim est questio, an possit Catechumeno prodesse Bulla, si ad alios ipsa à Summo Pontifice dirigeretur; alia an ad ipsos dirigatur, unde de facto proficit. Prius ex his, est, sit controversum, & ipsi faveat pagitas ducta à Sacrificio Missæ. At ego dico, certum mihi esse posterius, hoc est catechumenis Bullam non prodesse ex illo capite, quod de facto Pontifex ad illos Bullam non dirigit. Id quod colligo ex communiter contingentibus, quia nimirum ad solos baptizatos dirigit Ecclesia, & Pontifex suas leges, præcepta, privilegia, & similia, illisque solum proficere facere, & solum cum illis loqui. At, quod Sacerdos particularis velit dirigere fructum sui sacrificii ad catechumenum, jam te supponis. Quamvis igitur asserere possimus, Christum Dominum non exclusisse catechumenos, tum à fructu Missæ, tum à suffragiis Ecclesiæ, tum ab ejusdem privilegiis, quia jam sunt initiati ad portas Ecclesiæ, & veluti initiati fideles, & quidem extempni, quia jam baptismum petunt, (sicuti non excluduntur Novitii à privilegiis Religionis licet nondum perfectè in istam professionem ingressi sint) quamvis id asserere, inquam, possimus, tamen, quod de facto Pontifex, cor vices suas in terris Christus Dominus commisit, applicet prædictis catechumenis Bullæ privilegia, sicuti applicat novitiis privilegia religionis, & sicut applicat suam Missam eidem catechumenis Sacerdos, nescimus; immò ex consuetudine Ecclesiæ se semper dirigentis ad baptizatos, scimus non applicare. Ita mihi hæc super re discurrendum esse videtur.

Infantes, Ametæ.

10. Infantibus, & perpetuo amenibus, multo magis phræneticis prodest Bulla Cruciatæ, si qui pro ipsorum elemosyna, illam sumat. Ratio est, quia Pontifex generaliter omnibus Fidelibus sine distinctione ætatis, vel conditionis eam concedit, & ex alia parte illi, cum sint Christiani, censentur virtualiter petere ea, quæ ad salutem animæ illis sunt utilis. Ita Tullerch. lib. 1. cap. 26. §. 1. dub. 6.

11. Proderit autem his Bulla, ut tempore interdicti sepeliantur in loco sacro cum moderata Portoria infra suo loco posse, per Bullam, dicitur. Proderit item pauperibus, postquam usum rationis acquirunt; & amenibus, si forte convalescent, proderit, inquam, ad indulgentias acquirendas, ad vota commutanda, ad abolutionem à servatis, ad usum lactiniorum, &c.

Religiosi.

12. Religiosos, vel Religiosas frui posse Bullæ Cruciatæ privilegiis, si eam accipiant consuetæ electionis, (de qua mox,) data certum sit. Præcise dicitur tamen Primò, ab usu lactiniorum, de quo infra, & præcise dicitur: Secundò, à privilegio circa poenitentiam Sacramentum, de quo ego in opere de Sacramentis lib. 5. de Panit. c. 5. §. 4. n. 37. satis egi.

13. Illud autem solum hic adnoto. Religiosos non indigere ad acquirenda Bullæ privilegia consensu sui superioris, cum sit concessio data omnibus fidelibus à Summo Pontifice omnium Superiore. Sed nostros à Societate indigere propter ipsius Pontificis restrictionem factam nobis in nostris Bullis, docet Bardi in Bull. q. 1. disp. 1. c. 5. fol. 167. contra Andream Mendo in Append. d. 1. cap. 13. & latius in Elucid. Bullæ p. 4. n. 19. sententiam, nostros à Societate, æquè ac alios religiosos, non indigere consensu superioris ad omnes Bullæ gratias acquirendas, præter ea, quæ pertinent ad Sacramentum poenitentiae, & ad modo dictum usum lactiniorum; qui idem Mendo ibidem explicat Bullas Pontificas quæ in contrarium assertu Bardi loqui solum de gratis in ordine ad Sacramentum poenitentiae, non vero in ordine ad alias materias.

§. II. Consistentibus, & Declinantibus in hoc Regno.

1. Certum est, non solum fixe commorantes in hoc Regno (idem semper hic, & in sequentibus intellige de aliis regnis Hispaniarum Regi subiectis, ubi Bulla promulgatur) verum etiam exsistentes in illo commorantes, etiam per unum diem, immò, per unum horam, posse accipere & frui Bullæ privilegiis, anno duratur, tamen hinc recedant, & deinde alibi, ubi Bulla non promulgatur, sedem figant, excepto privilegio usus ciborum prohibitorum propter expressam prohibitionem, ut in superioribus indicavimus, & dicitur inferius. Manifestè concedit Pontifex in illis verbis (consistentibus & declinantibus.) Ita expressè Barnabas Gallie, in explic. Bull. Cruc. cl. 1. dub. 5.

2. Quid si externus declinet, seu perveniat solum in Panormi v.g. Portum, unde mittat amicum, qui ipsi Bullam accipiat, ipso in civitatem, immò in litus non descendente.

Respondeo, idem posse, quia Portus absolute & simpliciter pars est civitatis, seu regni. Idem potest, si quis declinet in sinum similem Portui.

3. Quid si ex mari vicino extra Portum, seu sinum declinet in sinum similem Portui? Respondeo. Mihi valde scrupulosum est, tunc possit. Ita mare enim, quamvis vicinum quis perveniat, cessante mihi videtur, dici posse, quod declinet in regnum, & consilium etiam sentit Mendo in Append. d. 1. n. 26.

Grati.

4. In hoc Sicilia regno sunt aliqua Græcorum oppida, quorum

quorum incolae ritu Graeco viventes, tempore quadage-
simae, non solum abstinent, à lacticiis, sed etiam ex
suo ritu à piscibus sanguinem habentibus. Inquit iam,
an bulla (ut etiam quoad alia privilegia) proficiat.

Respondeo. Tum quoad dictum privilegium de lacti-
ciniis, tum quoad alia, prodest: quia etiam ipsi sunt
fideles, & in hoc regno, ubi bulla promulgatur, com-
morantur, nec est unde ipsi excipi debeant. Quare virtute
ipsius Bullae, licet illis committere lacticia, diebus
veritis, & per consequens, immo potiore ratione, pisces
sanguinem habentes, privilegium enim concedens lacti-
cinia, multo magis concedit pisces cuiuscumque gene-
ris, qui magis distant à carnis, quam lacticia. Ita
Bardi in *Bull. par. 3. tit. 1. c. 2. sect. 1. n. 2. in 2. edit.*

§. III. Ex bonis sibi à Deo collatis liberaliter contulerit.

Tametsi in hac clausula non decernatur, quanta
debeat esse elemosyna porrigenda ab eo, qui
bullam sumere intendit, quia tamen Pontifex concedit,
eam debere decerni à Commissario, ideo eius taxae stan-
dam est. Verba Greg. XIII. à subsequentibus Pontifici-
bus confirmata haec sunt. *Item conceditur facultas com-
missario, ut dictam subventionis quantitatem à Fidelibus, ut
praedictur, pro Vivis, & Defunctis, iuxta personarum qua-
litatem, & bonorum quantitatem, arbitrari possit.*

At vero, quantum ipse decrevit? Respondeo. Pro
Indis, & Hispanis in India degentibus, pro quibus maior
quantitas decreta, vide Trullenchi. *lib. 1. in Bull. §. 1.*
aub. 2. Pro nostris regionibus (id quod scire, ad nos per-
tinet) Commissarius decrevit sequentem realem taxam.
Ita Trullenchi. *ibid.* Scito autem realem unum valere
unum tarenum monetæ Siculae, & grana quatuor cum
eiusdem grani quarta.

Pro Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Inquisito-
ribus, dignitatibus, & pro insignibus quibusdam perso-
nis, quas mox indicabimus §. 7. n. 4. elemosyna pro bul-
la vivorum est octo Realium Castellatorum, hoc est
monetæ Siculae, decem tarenorum, & granorum de-
cim.

Pro communibus personis: pro eadem vivorum
bullae, est elemosyna duorum realium, hoc est monetæ
Siculae tarenorum, duorum & duodecim granorum cum
dimidio.

De elemosyna danda pro bulla lacticiolorum, quæ
Sacerdotibus favet, dicam infra c. 8. §. 5.

Videm danda pro bulla defunctorum, dicam c. 15.
§. 2. n. 8. Et pro bulla compositionis c. 26. §. 6.

His prælibatis multa sunt dubitationes hic enodon-
dæ, quas in sequentibus §. iam solvimus.

§. IV. An ex bonis furtivis, vel usurariis dari elemosyna
possit pro Bulla.

Quoniam Bullæ tenor habet, *ut ex propriis bonis*
eiusmodi elemosyna porrigatur dubitabis, quid
si ex bonis furtivis? hoc autem nomine intelliguntur
hic etiam usuraria.

Respondeo. Doctores fere communiter (præter
unum Rodriquez ap. Galleg. mox citandum) loquentes
hac de re, Acoſta, Vega, Trullenchi, Bardi, Mendo,
Macedo, Escobar, Diana, quos citat, sequiturque Galle-
gus, in *Bull. c. 14. dub. 182.* absolute, & sine ulla distin-
ctione docent furtiva pecunia sumi bullam non posse:
quia discretis verbis dicit Pont. fex (ex bonis sibi à Deo
collatis.) Adde hanc debere esse elemosynam: sed ex
D. Thoma, 2. 2. q. 32 & communiter, consistere elemosy-
na ex bonis laicis, non potest.

Vt hæc doctrina explicatius habeatur, sic distin-
guendum est. Si sermo sit de ipsa pecunia in individuo
furtiva, quando fur aliam propriam non habet, certa est
prædicta doctrina propter rationes optime iam allatas.

At vero quando fur aliam habet propriam quam

Pars III.

possit dare pro bulla, ipse tamen pro bulla furtivam det,
valebit bulla, quia tunc materiale quid est, dare hanc
furtivam cum iam cum illa fiat elemosyna æquivalen-
ter. Ita Bardi in *Bull. p. 2. t. 1. c. 1. b. sect. 3. n. 18.*

Praeterea si loquamur de pecunia furtiva, quæ fuerit
immixta cum alia propria furtis, ita ut discerni nequeat,
cum iam illa transierit, propter illam unionem & mix-
tionem, in dominium furis (ut dixi in *libris decalogi*,
tr. 3. c. 3. §. 4. n. 1.) potest utiliter ex illa dari elemosyna,
remanente semper ipsi furi onere restituendi id, quod
iniquè abstulit. Si ergo ex illa facere elemosynam valide
fur potest, valide consequenter cum illa bullam acci-
piet, unde & illius privilegii fruetur. Ita Mendo in *Bull.*
d. 4. c. 1. n. 6.

Huc facit casus sequens. Titius furatus est v. g. do-
cem bullas à depositatio, easque distribuit fidelibus, sive
pro elemosyna ordinaria duorum realium, sive minus,
retenta pro se pecunia, inquit an fideles, qui data
ea elemosyna accipiunt bona fide bullas, utiliter acci-
pian.

Respondeo accipere inutiliter, quia bullæ privilegia
conceduntur sub conditione elemosynæ dandæ Regi
in subsidium belli contra infideles, quæ elemosyna hic
non adest. Unde licet, dum bona fides durat possint
dicti fideles vsci v. g. lacticiis, tamen cognita veritate,
non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuerint à reser-
vatis, esto propter bonam fidem absoluti ab ipsis indi-
rectè fuerint, at re cognita, debent eiusmodi peni-
tes de iisdem reservatis directam à legitimo confessorio
absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide
multa à me dicta in *lib. de Sac. l. 5. de Penit. de Cas. res.*
c. 12. §. 2. n. 7.

§. V. An ex pecunia habita ex turpi lucro.

Meretrice v. g. habens pecuniam ex meretricio,
potestne cum hac bullam utiliter accipere?

Respondeo. Potest: quia quamvis illa peccaverit, dum
eas, medio peccato, lucrata est, tamen pecunia sua est,
suoque sub dominio, ut alibi satis explicuimus, ergo de
suo elemosynam illam dat, dictisque privilegiis bullæ
frui merito potest. Idem dic in similibus.

§. VI. An ex bonis creditis, vel ab alio datis.

Tres hic sunt casus: primus: Titius obtinet à Com-
missario bullam credito, hoc est, promittit Titius,
se post sex menses v. g. traditur elemosynam præscri-
ptam, utiliter ne bullam obtinet.

Respondeo, & primo quidem Dico, manifeste inuti-
liter, si habet animum eam elemosynam non tradendi,
quia sic nullam tribueret. At si ipso initio acceptionis,
animum habet tradendi (qui est casus propositus) Dico,
utiliter etiam pro his prioribus mensibus antequam pro-
missum solvat. Ratio est, quia id concedit Commissa-
rius Generalis apud Mendo *dis. 14. num. 4.* & merito obli-
gare enim se ad dandam elemosynam, elemosyna
est: Atque eiusmodi certe est communis praxis, idque
cum emolumento Regis, nam se multi bullam acci-
piunt quod non facerent, si numerato cogerentur pecu-
niam deponere.

Quod si quis habeat initio animum non tradendi, sed
post sex menses v. g. mutet voluntatem, velitque dare,
tunc sane à die, qua eiusmodi bonam voluntatem habet,
lucrati potest privilegia bullæ usque ad finem anni dura-
tionis bullæ, quia tunc iam legitime pro illis postero-
ribus mensibus bullam habet, quam legitime antea non
habebat, Ita Bardi *l. c. sect. 6.*

Contra, si initio habuit intentionem tradendi elemosy-
nam, & postea transactis seu v. g. mensibus mutet vo-
luntatem, nolique elemosynam largiri, Dico à die
quo non elagiri proponit, non lucraturum privilegia,
quia hæc dantur sub conditione elemosynæ, quamvis,
P p propter

propter bonum animum solvendi, quo promisit, frui illis privilegiis in prioribus mensibus potuerit.

2. Sed quid si bona fide quis promisit, sed deinde propter impotentiam inculpabilem, stare promissis non possit fructurne toto anno bullæ privilegiis.

Respondeo. Fruetur, quia privilegium semel rite obtentum non potest tolli à superveniente impedimento inculpabili, nec rex amittit huiusmodi elemosynam, jam enim distributor bullarum illam reseruit, quando enim sic creditor bullas distribuit, ipse se obligat ad solvendum, & ita declaravit ipse Commissarius.

3. Secundus casus est de bonis alienis donatis. Casus v. g. meus amicus suis pecuniis accipit bullam pro me. Valetne ea mihi, si eam acceptem.

Respondeo. Valet, nam sic virtualiter elemosynam facis, est enim perinde ac si tibi amicus pecuniam daret, quam tu deinde elemosynam dares pro bulla.

4. Tertius casus est de religiosis, qui ut dixi c. 3. §. 1. n. 12. possunt frui privilegiis aliquibus bullæ. Petrus v. g. religiosus sumpsit bullam, largiendo elemosynam ex pecuniis ipsi donatis ab amico, ut uterne valide bulla? Dubitatio autem fundatur in eo, quod religiosus, etiam si ab amico, posita quacumque superioris licentia, habeat pecuniam, illa non est ipsius, siquidem quidquid religiosus acquirit, Monasterio acquirit, ergo non potest verificari, quod elemosynam ex suis bonis impertient, quod requiritur necessario, ut bulla frui quis possit.

Respondeo, omittendo alias explicationes, Pontificem, quandoquidem in tenore bullæ illam modo dicto concedit nominatim etiam religiosis, huic defectui satis, superque supplere.

§. VII. Quenam elemosyna porrigenda ab insignibus personis.

Et quanam porrigenda à Pauperibus.

1. Cardinales, Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates habentes Jurisdictionem Episcopalem, Inquisitores, & dignitates Ecclesiarum Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Commendatores, Maiores, Proreges, Capitanei, Generales; & alii Officiales Curie sue Majestatis (qui sunt hi Officiales, vide apud Trullench. lib. 1. in bulla §. 3. dub. 1. n. 2.) Domini Vassallorum, dictorumque uxores, suis viris viventibus, debent pro bulla præstare elemosynam octo realium, hoc est, ut supra dixi, tarenorum decem, & granorum decem monetæ Siculæ.

2. Jam dubitabis primo, circa hos, an Vicecomites, Barones, Praetores Urbium, Senatoresque Civitatum, si non sint Domini Vassallorum, ut etiam Fiscalis in Tribunali Inquisitionis, ut idem Filii Ducum, similesque si nullo Titulo, vel Dominio gaudent, an inquam, hi obligentur tradere octo reales.

Respondeo, non obligari, quia hos, si Domini Vassallorum non sint, Commissarius, in taxa ab ipso definita octo realium, non designat; expressio autem eorum, qui designantur, est manifesta exclusio aliorum. Ita Mendo d. 14. num. 12. & 15. & Gallegus l. c. 13. dub. 194. Quod si Domini sint Vassallorum, debent omnino octo tradere, quia ita disposuit Commissarius, ut vidimus num. 1.

3. Si Rex aliquis exterius in regnum, ubi bulla promulgatur, accederet, ut etiam illi omnes, quos nos Principes in nostro regno habemus, obligantur teste Mendo ibid. n. 14. ad octo, siquidem satis includuntur à Commissario in illis similibus dignitatibus Ducis, Marchionis &c.

Prædicti duces &c. si carent Vassallis.

4. Dubitabis secundo. An prædicti Duces, Marchiones &c. si Vassallis careant, præstare debeant octo reales.

Respondeo. Negat Bardi, affirmat Mendo; Verum si diligenter eorum rationes hinc inde ab ipsis elatae, considerentur, debent convenire in hunc modum. Si quis ne Ducis nomen, nullamque habeat ex eo Titulo, sed nomine dignitatem, vel privilegium, vel Praerogativam jurisdictionem totam in Vassallis, filio renuntiari; tunc hic Pater sufficienter dabit duos reales, quia nec dignitatem habet, nec jurisdictionem, nec in actu nec in habitu supra Vassallos. At si, quamvis Vassallis, ac jurisdictione omni quis careat, Titulum tamen Ducis cum pluribus, quos Titulatos vocamus, & vere sint huiusmodi, nam coram Prorege caput v. g. cooperant, aliique quibusdam secularibus exemptionibus fruuntur, stare debent octo, quia hi vere, & in omni propinquitate sunt Duces, Marchiones &c. Huius etiam gentis sunt filii horum, si titulum vere habeant cum prædictis præminentibus (licet proventibus omnibus Pater gaudeat) quia jam dignitatem habent. Ita Gallegus copiar. dec. 182. Ratio prædictæ distinctionis mihi manifesta apparet, quia, in taxa à Commissario legitime facta, clare, ut duæ classes distinctæ Personarum, assignantur; quarum altera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera, quæ continet Dominos, habentes Vassallos, & ut pater ex contextu, una non est distinctio alterius. At certe hi, qui solum titulum filii servant, sive habent, vere in Classe Ducum sunt, qui vero nec tituli præminentibus ullis gaudent, nec Vassallos habent, in neutra classe ex dictis continentur, nil æquivocæ, possunt.

5. Quando quis simul est Dux, & Marchio, & Comes gaudens multis titulis multisque Dominis, non est ab ipso multiplicanda elemosyna ad multiplicationem titulorum, quia Commissarius taxando elemosynam assignavit octo reales, singulis personis, non singulis titulis.

6. Quod dixi de his, dic de Episcopis, si enim Episcopus patui renuntiatur, ita ut servaverint sibi titulum, & Dignitatem Episcopalem (quam certe semper solum sibi reservare) cum sint vere Episcopi, sicut etiam sunt Episcopi mere Titulares, præstare debent octo reales, ut si renuntiaverint etiam dignitati, quod fieri non solet; aliquis illos excusaret ab elargiendis octo, aliqui, inquam, nam ego excusare non possum, quia quacumque renuntiatione posita, semper in ipsis residet character Episcopalis, ob quod semper vere sunt, & vocati Episcopi, actusque consecrationis exercere valide possunt. Nisi loquaris de quibusdam Germanis, vel aliorum illorum Episcopis, qui sunt meri clerici, & sola jurisdictione Episcopali gaudent. Hi certe, si renuntiaverint, in nihilo remanent Episcopi.

Ducum etiam uxores, & Vidua ex illis.

7. Dubitabis tertio, de prædictorum uxoribus vidua. Respondeo. Uxores dum vivunt prædicti Mariti, sequuntur conditionem virorum, quare perinde ac viri eorum octo debent, tamen si ipsæ ex se titulo nullo gaudeant, vero viduæ eorundem, si nullo proprio titulo, sed dignitate gaudeant, donent solum tuto duos reales; si autem ipsæ titulo ex se gaudent, vel dominæ sint Vassallorum, octo omnino debent. Ita clare ostendunt Verba Commissarii elemosynam taxantis. Feminae denique quæcunque si non sint, neque fuerint unquam nuptæ, habent tamen verum titulum, vel Vassallorum dominum, debent omnino octo, quia tunc habent qualiteram requiritam à Commissario ad majorem elemosynam; quam quidem qualiteram respexit commissarius in quocumque sexu ea invenitur.

8. Quid si prædictæ viduæ remaneant usufructuaria Ducatus, Marchionatus &c. Respondeo, passim modo obligantur.

gari ad octo, quia sic iam actum habent qualitatem, quæ ex vi taxæ, obnoxia est maiori huic elemosynæ.

Privatus promotus ad titulum Ducatus, &c.

9. Dubitabis Quarto si quis Privatus accipiat bullam initio anni, datis duobus realibus, & deinde in decursu anni evadat forte Dux, vel Marchio &c. ut item Episcopus, Archiepiscopus &c. indigent a puncto novi gradus alia Bulla cum pinguiore elemosyna, vel saltem supplementum ad octo reales conferre, ut deinceps Bullæ privilegis persolvatur.

Respondeo, Non indigere, puto, quia gratia concessa initio fuit collata pro toto anno, ergo pro toto anno durat; fuit enim data absolute, & non dependenter a futuro eventu. Ita Bardi in Bull. p. 1. tr. 8. c. 2. §. 3. dicens hanc dubitationem à nemine fuisse tractatam: fatetur tamen, si clericus ascendat ad Sacerdotium in illo anno bullæ à se sumptæ, non posse deinceps uti privilegio vescendi lacticiis; quod initio anni, quando non erat Sacerdos fruebatur; nec id esse mirum, quia Sacerdoti expresse fit in ipsa bulla prohibitio vescendi lacticiis; quæ similis expressio non est in Bulla quam prædictus privatus, data elemosyna duorum realium à distributore, hoc à est Pontifice, recepit.

Prædictarum insignium personarum obligatio quoad elemosynam pro secunda bulla in eodem anno.

10. Dubitabis quinto, si qua ex dictis personis insignibus veller secundam bullam accipere in eodem anno (quam secundam utiliter sumi posse, non vero tertiam, dicemus infra,) lebetne octo contribuere.

Respondeo ita prorsus. Quare falsam iudico sententiam Henrici (quam refert, & merito rejicit Trullen. lib. 1. in Bull. §. 3. du. 1. num. 15. putantis sufficere si præbeat duos; falsam inquam, nam Commissarius sine ulla distinctione primæ, vel secundæ bullæ, pro his personis taxat absolute reales plures. Unde c. 14. ubi ipso initio ponentur verba Pontificis, concedentis hanc iteratam acceptionem Bullæ, nam ibi notabis hæc verba *Servatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem summarius sumperunt.*

Multi habentes dominium eiusdem Ducatus, &c.

11. Dubitabis 6. quando duo v. g. habent dominium eiusdem oppidi pro parte, vel pro indiviso, debentne singuli dare octo reales? Respondeo ita putat Mendo disp. 14. n. 8. & in append. c. 6.

At Bardi p. 2. tr. 1. c. 1. §. 5. docet, satis esse, utrosque dare octo, hoc est, singulos dare quatuor. Lege apud ipsos rationem conflictus, quia res est raræ praxis. Et tamen ego eo in sententiam Mendo, quia verba commissarii taxantis elemosynam hanc maiorem, præcipiunt, Ducem, Comitem, seu Dominum Vassallorum debere dare octo; Atqui singuli ex his, de quibus loquimur, habentes pro parte, vel pro indiviso ducatum, comitatum, dominium, sunt simpliciter, & absolute Daces, Comites &c. & talium item titularum præfinitis gaudent ergo &c.

Quid si Senatus Panormitanus v. g. qui constat ex sex Patribus conscriptis, sit aliquo insignitus Titulo, sit v. g. Dux alicuius oppidi singuline ex illis debent octo dare.

Respondeo non debere, puto, quia tunc singuli, quibus conceditur bullæ privilegium, non sunt, Duces sed solum simul omnes, ut constent unum corpus morale,

Pauperes.

12. Dubitabis Septimo, an Pauperes debeant elemosynam dare pro Bulla? Respondeo. Debere, certum

Pars III.

fit, quidquid in oppositum innuat Henric. l. cap. 20. ex eo quia in Bulla originali nonnet Pontifex, ne exigatur elemosyna à paupere. Quidquid inquam innuat; Tum quia hæc clausula non amplius extat in Bulla; quæ promulgatur; tum quia clare bulla, tanquam opus necessarium requirit pro consecratione eius privilegiorum elemosynam; tum denique quia fortasse sensus illius clausulæ solum erat ut non cogerentur pauperes accipere Bullam; & consequenter elemosynam dare, quia bullæ acceptio debet esse voluntaria.

13. Ex hac certa doctrina emergit affine dubium. Cum enim, qui caret Bulla Cruciatæ, non valeat in Regnis, ubi ea promulgatur, acquirere indulgentias, quas ipsa Bulla concedit (de qua re infra cap. 14.) dubitatur nunc an, qui propter summam pauperem eam accipere nequit, acquirat saltem alias indulgentias, quæ sunt extra Bullam, quas Commissarius suspendit, durante anno promulgationis, de qua suspensione infra item dicemus.

Respondeo. Acquirere, docet Bardi p. 2. tract. 1. c. 1. §. 6. Ita etiam tenet Quintanadueñas, in app. ad singul. de Penit. tract. 3. dub. 12. num. 3. & 6. citans Ludovicam à Cruce. Non acquirere, docet Mendo in app. ad Bull. dec. 2. c. 3. num. 11. Ratio affirmantium est, quia præsumitur ex pietate Pontificis, ut non privetur indulgentiis, qui sine culpa bullam habere non potest. Ratio Negantis, cui assentior, est, quia bulla nimis manifestè suspendit pro eo anno omnes alias indulgentias pro iis qui bullam non accipiunt, nec in tanta expressione mentis Pontificis, videtur, posse prudenter, præsumi contrarium.

CAPVT IV.

Explicatur posterior pars Clausulæ quartæ superius posita, hoc est, illud, Anno durante.

1. **E**xposit hic doctrinæ claritas, & ordo, ut declaremus prius, quandomam incipit eiusmodi annus, deinde quandiu durat, seu quando finem habet.

§. I. Quandomam incipit Annus privilegiorum Bullæ.

1. **S**ane cum incipere à die promulgationis Bullæ, certum est. Verum ut id minutius cognoscatur, animadvertenda sunt quatuor.

2. Primo si quis Bullam sumit post sex menses v. g. à facta promulgatione, hic non poterit frui privilegiis, nisi ab hora in qua sumit usque ad finem consequentium mensium eiusdem anni, quia antea carebat bulla, & post illos menses, hoc est, absolute dicto anno, ut dicemus, bullæ privilegia expirant. Ita Galleg. c. 4. c. 15. citans Nannum, Villalobos, Trullen. Ludov. à Cruce, aliisque, unde ego merito falsam pronuntiavi in lib. 2. de Penit. tr. de Cas. refer. c. 13. §. 5. n. 5. quorundam doctorum sententiam putantium, si habens Bullam hoc v. g. anno, non usus est privilegiis circa absolutionem à reservatis, posse sine nova Bulla absolvi à peccatis anno sequenti, locum relege, an autem saltem in aliquo favore bulla in anno sequenti, dicam mox §. 4.

3. Secundo animadvertendum est, quando dicimus, annum Bullæ incipere à die promulgationis, intelligi de promulgatione, quæ fiat in unaquaque civitate, seu loco, etiam minimo, ut notat Trull. l. 1. c. 1. dub. 10. nam non satis esse pro habitantibus in alia civitate, etiam eiusdem Diocesis. Promulgationem, quæ fit in alia, quamvis hæc sit Metropolis, expresse notat ipse Pontifex tenore Bullæ, esto, pro legibus, aliisque similibus sufficiat ea promulgari in Metropoli.

4. Animadvertendum est Tertio, annum, in quo videtur

P p 2

gent